

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 37 (508)

Fredagen den 17 september 1897.

10:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam ..... kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modet., månadsuppl. .... > 3:— Barngarderoben ..... > 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Öppen kl. 10—5. Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: <i>J. Nordling.</i>	Utgiffningstid: hvarje fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösnr endast för kompletteringar.)	Annonspis: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr noup-rad.
---	--	--	---	--	--

Vid tjugufem-års-regerings-jubileet.

SOFIA.

OSCAR.

Kungahyllning.

Dikt af *Selma Lagerlöf*.

Aldrig hörde jag om hyllning,
Aldrig talte man om dyrkan,
Utan att jag kände ömkan. —

Ärestoder, äredikter,
Långa, stolta processioner,
Krans af ek och krans af lager,
Allting syntes mig så ringa
Mot att hedras, som en konung
Hedrad blef i forna dagar,
Han, hvars saga jag vill tälja. —

En gång bodde våra fäder
Hjälplöst arma utmed stranden;
Ägde icke ännu plogen,
Ägde icke ännu bågen,
Ägde icke ännu nätet,
Skylde sig med gräs och hudar,
Bodde uti nakna grottan,
Födde sig af mask och mussla.

Men en dag af dessa arma
Varsnades ett sken på hafvet.
Det kom närmre, det kom nära!
Och i skenet sågs en julle
Komma ilande på vattnet
Utan segel eller åror.

Snart låg båten invid stranden,
Och de vilda människor sprungo
Ut i vattnet att den möta.
Och då funno de i båten
Liten fager, ljushyllt gosse,
Sofvande på bädd af kärfvar
Och med plogjärn och med skära
Hvilande invid sin sida,
Och med smycken kring sin panna
Och med liten gyllne harpa
Under handens späda fingrar.

Detta barn de fromma människor
Lyfte kärleksfullt ur båten.
Togo mot det som en utsänd
Ifrån goda gudamakter.

Närde det med bär och honung —
Och det växte upp behagligt,
Växte till en fager yngling.

Han det var, som först af alla
Byggde sig en reslig boning,
Krökte enens stam till båge,
Lade ok på vilda oxen,
Satte plog i gröna jorden,
Lade järn i röda ässjan,
Drog ur linet sega tågan.
Och han lärde ut sin visdom,
Gjorde lifvet godt för alla
Och blef kallad drott och konung.

Äntligen, förmäler sagan,
Efter lång och bragdrik lefnad
Lade han sitt hufvud neder
I den sista goda hvilan;
Och i tårar fromma människor
Buro honom ned till stranden,
Funno där den samme jullen,
Hvilken en gång honom bragte,
Och på båtens botten lade
Folket ned den ädle kungen.

Men i ångest talte någon:
»Skall den gudasände hjälten
Fara utan eftermäle
Öfver hafven till de makter,
Som med undran honom vänta?
Skall han vara utan vittne
Om det goda, som han verkat?» —

Och man svarte: »Ingen stämman
Når dit bort till hafvets gränser —
Ingen man kan följa kungen
På den obekanta vägen
För att vittna om hans gärning.»

Men då grepo dessa människor,
Som i fattigdom han funnit,

Efter sina bästa skatter,
Lade dem vid kungens sida
Till ett härligt eftermäle.
Redde honom bädd af kärftar,
Som han lockat fram ur jorden.
Lade vid hans sida harpan,
Som han hade lärt dem stränga.

Då kom smeden, svart och sotig,
Lade ner sitt mästersmide.
Kvinnan gaf sin fina spånad.
Bonden kom med runda kakan,
Doftande och hvit af hvete.
Flickan kom med röda väfven.
Jägarn offrade en björnhud,
Fiskarn största lax ur floden.
Och på detta sätt ledsagad,
Fördes kungen utåt hafvet
Mot de obekanta länder,
Hyllad såsom ingen annan,
Rik på vittnen om sin ära!

* * *

Ingen hyllning, ingen dyrkan
Tycktes mig af högre mening.
Äredikt var — skrift i vattnet,
Ärestod var — formlös dimma.
Kungaära var att prisas
Af den gärning, som man skyddat,
Af den idrott, som man främjat,
Att besjungas af de stumma
Vittnena till folkets lycka!

* * *

Sagans tider äro gångna.
Inga djurhudsklädda vildar
Vandra kring i nordanskogen.
Inga gudasända drottar
Komma seglande på vågen.
Men den gamla sägnen smyger
Kanske ännu kring i skogen,
Kanske ligger den och hviskar,
Där en våg för stranden sjunger,
Ty i dessa sena dagar
Har den flyttat ut i lifvet,
Lyfter högt sitt vackra anlet
Med de gamla, kära dragen.

Lyckosam och ädel konung
Ville man i Norden prisa,
Hylla honom midt i kraften
Af hans styrkas år och dagar,
Gifva honom tack, att freden
Strålar öfver nordanlanden,
Trofast såsom polens stjärna,
Löna honom för hans kärlek,
Hägnande som furuskogen,
Lätta honom kronans börda,
Önska honom år så många,
Som ett barn sin fader önskar. —
Och kring landet hördes ropet:
»Res dig folk att hedra kungen,
Bringa hyllning åt den ädle,
Skaffa vittne till hans gärning!» —
Och då kommo de, de fromma
Människor från slott och hydda:
Åkermannen med sin kärfve,
Smeden med sitt blanka smide,
Timmerkarlen med sin plankan,
Slottsfrun med sin fina knyppling,
Forskarn med sin tankes skatter,
Konstnärn med sitt hjärtas drömmar. —

Och ett vimmel har det varit
Djupt i skogen, djupt i fjället.
Flitigt har i slöjdsaln sågats,
Man har svettats på fabriken,
Och i ateliern har brådskan
Rasat fram i lustig yra,
Tills den gode kungen läser
Stolt sin heders höga kväde
I det arbet, som han skyddat,
I den flit, han troget värnat,
I den vetenskap, han främjat,
I den konst, han varmt har älskat,
I den lifvets lust och gamman,
Hvilka föddes i hans riken
Af hans goda lyckas stjärna!
Må den gode kungen lyssna,
Hur det sjunger genom världen
Ifrån dessa stumma vittnen
Höga hymner till hans ära!
Skönare än ord och toner
Klingar deras fulla välljud —
Som en fjärran helgdagsringning
Lägga de sin frid på hjärtat —
I en mäktig kör de sjunga
Jubilate, Jubilate!

”Hvad jag minns om kung Oscar.”

Den hyllning, hvilken tvänne tacksamma folk i dessa dagar frambära till sin konung, är det kvinnliga deltagandet ej det minst fulltaliga eller uppriktiga. De egenskaper af själens förfining och hjärtats godhet, som präglat konung Oscar II:s personlighet och genom honom hans nu tjugufemåriga, fredsälla regering, äro af den art, som i synnerlig grad måste beröra kvinnorna, våra hems vårdarinnor, våra barns fostrarinnor. Hur naturligt då, att äfven svenska kvinnornas tidning vid detta högtidliga tillfälle känt sig manad att frambära sitt anspråklösa bidrag till den rika hyllningsgården.

En betydlig litteratur har sett och ser dagen med anledning af det kungliga jubileet. I digra bokverk teckna sakkunniga pennor konungens personlighet och regerings-tid, i praktfullt utstyrda tillfällighetsblad förena sig ord och bild ätt hugfästa märkesdagen. Det var oss från början klart, att en blygsam liten veckotidning här hvarken kunde eller borde upptaga någon täflan. Däremot syntes det oss, att just Idun, genom välvillig medverkan af sin hela landet omfattande läsekrets, borde kunna fläta en så att säga mera personlig minneskrans från konung Oscars umgänge med sitt folk. Vi läto då utgå uppmaningen till våra läsare att hvar i sin stad meddela: »Hvad jag minns om kung Oscar», och det är ett urval af de anteckningar och erinringar, som med anledning häraf ingått, vi nedan bringa.

I den glädjefest vårt konungapar nu firar är naturligtvis drottningens, makans och landsmoderns, del halfdelen, om man nu kan tala om någon delning, där »de tu äro ett». I jublet, som brusar kring Svea bygder, liksom i den tysta hyllningen från tacksamma undersåtars hjärtan inrymmes drottning Sofia för visso jämnställd vid den makes sida, hon städse stått så troget bi i kärleksverk och ädel pliktuppfyllelse. Att emellertid särskildt Idun i detta nummer mera utslutande kommit att dröja vid konungens person beror närmast därpå, att vi i fjol, vid h. m. drottningens 60-års födelsedag, hade tillfälle att i en utförligare skildring sysselsätta oss med hennes lif och gärning.

De porträtt vi å första sidan meddela äro de allra senast tagna.⁴ Drottningens porträtt förskrifver sig från hoffotografen Gösta Florman och är utfördt nu på hösten; konungens — från hoffotografen Aron Jonasson — togs vid hans majestäts senaste Marstrandsbesök i augusti.

* * *

En 83-årigs kungaminne.

Af hjärtat gärna vill en gammal 83-årig gumma tala om, hvad hon minnes om vår älskade konung Oscar. Jag önskar jag hade många minnen att framdraga, men det har jag ej; jag vet knappt om jag vågar komma med detta lilla, men på eder uppmaning i Idun gör jag det.

Hvad jag minnes om vår konung är sedan 1835, då en liten älsklig, hurtig prins

var med sina höga föräldrar i Strömstad. De voro där som badgäster i tre veckor. Jag såg dagligen konungafamiljen och beundrade dem alla. De små prinsarne voro alltid så vänliga och artiga mot alla och särskildt mycket roade af att vara ute på Strömsvattnet med sina lärare. Prins Oscar visade redan då stor lust för sjölifvet. Jag tror, de hade hvar sin dag att föra kommandot om bord.

En dag deltog lille prins Oscar och syskonen i ett stort körparti, som kronprins Oscar med gemål ställt till. Ej mindre än 84 bondkärror voro då med och de kungliga själfva åkte i sådana. Barnen åkte dock i vagnar med sina kammarfruar. Sedan dansades på ången ganska flitigt, men däri fingo ej barnen deltaga, och jag tyckte det var så synd om de små, som ej fingo vara med om nöjet, då vi alla andra hade så roligt.

Några minnen från senare tider har jag ej, emedan jag från 1835 till 78 bodde på den lilla ön Orust i Bohuslän och sammanträffade då ej med någon af den kungliga familjen. År 1878 flyttade jag till Falun, och för ett par år sedan var konung Oscar här i Falun. Då passade jag på för att få se den käre konungen, gick till stationen och fick se en skymt af den ståtliga monarken. Jag tänkte då: föga kan han ana, att någon finnes här, som sett honom som en yster liten prins, fast han nu är en grånad landets fader. *Jeanna S—mark.*

* * *

Efter fyrtio år.

I.

Ett balminne.

Första gången jag sammanträffade med kung Oscar var den 1 augusti 1847 i Göteborg. De kungliga voro på väg till Norge och hade ej förr besökt rikets andra stad efter Oscar I:s tronbestigning. De hade stor svit, emedan kungliga husets yngre medlemmar äfven voro med. Besöket räckte i tvänne dagar, och staden Göteborg gaf både middag och bal för sina höga gäster. Vi hade nyss flyttat dit från Stockholm, jag kände ännu ingen och var alldeles främmande för den högre Göteborgssocieten, fann därför denna bal mycket ledsam redan i perspektiv — därtill kom en tropisk hetta och en föga inbjudande danslokal, Bloms stora sal, i hvardagslag mycket skröplig, ehuru nu rätt pryddig, elegant dekorerad med flaggor och upplyst af en ofantlig mängd ljus. I väntan på de kungliga stodo vi unga, röda, hvita, gula, som sillar hoppessade intill hvarandra — det var oförgätligt obehagligt.

Vid fanfarernas ljud inträdde den för mig som Stockholmsbarn både välkända och efterlängtnade konungafamiljen. De, som ännu minnas konung Oscar I i hans kraftiga mannaålder, kunna omtala, huru älskvärd och bildskön han var, och drottning Josefine, huru ståtlig, majestätisk och tjusande i sitt umgänge. Ännu hade sorgens moln ej förmörkat deras lefnadshimmel. Efter

dem kommo de unga furstarne och prinsessan Eugénie, de hälsade förbindligt åt alla sidor och — klämningen blef nu rent af oroande.

De kungliga prinsarnas adjutanter kunde knappt komma fram bland oss flickor — o, hvad man var orolig och förväntningsfull! — skulle man blifva en af dem, som finge en sväng-om med prinsarne? Till lycka för mig voro ej många flickor ur stadens honoratiore-familjer närvarande och kanske kände kronprins Carl igen ett Stockholmsbarns ansikte, alltnog jag fick den hedern att skriva hans namn på min solfjäder till 1:sta valsen och blef samtidigt bekikad af mina okända grannar med nyfikna blickar.

Huru mycken tomhet känner man ej dock alltid uti dessa s. k. nöjen, äfven då de äro som utsöktast — och hvad mig beträffar fattades inga betingelser till ett oblandadt nöje, och likväl erfor jag aldrig efteråt annat än inre missräkning. Denna gång hotades förväntningarna af fullkomligt fiasko — ty, då 1:sta valsen spelades upp, ser jag prins Carl närma sig en mycket söt, ung flicka, som jag nyss blifvit bekant med, och dansa bort med henne.

Mina känslor kunna ej beskrivas; jag blef ömsom kall och varm och måste anstränga mig till det yttersta för att ej utbrista i gråt. Försvinna kunde jag ej, då man endast med svårighet af en kavaljer kunde föras ut ur nebulosan af kvarlämnade medsysstrar, men jag kände mig utskämd för hela lifvet och tog för gifvet, att prins Carl tyckte, att jag såg tråkig ut. Och så de andras undrande och litet sarkastiska sidoblickar; ja, det var ock en oförgätligt plågsam stund.

I detsamma hörde jag en glad röst fråga: »Får jag lof i min brors ställe? Damerna voro bra nog lika klädda, häraf misstaget.»

Det var »den snälle prins Oscar» — ty den sköne Carl, den snillrike Gustaf och den snälle Oscar brukade de kallas i Stockholm.

»Min dam tycks också vara bortsnappad, därför tycker jag, vi göra oss oberoende.»

Det lustiga var, att det var just prins Oscars dam prins Carl »flugit bort» med, ty annorlunda kan man ej beskriva hans vals. Längre fram på aftonen bytte prinsarne åter damer.

Mycket annat har bleknat ur minnet sedan dess, men ej det tacksamma intrycket af prins Oscars vänlighet, då hans falkögon följde den ungas för stunden så ledsamma missöde.

* * *

II.

»Kungens lilla Edla».

Det var sent på året 1887 — således med fyrtio års mellantid. Sedan 1872 hade jag arbetat för de vanföras och kroniskt skrofulösa vårdande i Sverige, dels i tal och i skrift, dels genom bildandet af sällskap i Stockholm och Göteborg för inrättandet af hem, dels genom anordnandet af ett mönsterhem för dessa barn — hitills ej alls beaktade — på Wilhelmsro.

Då likväl bland dessa många befunnos epileptiska, hvilka ej kunde eller borde blandas med de andra, beslöt jag försöka att i Stockholm få till stånd ännu ett sällskap, nämligen för de epileptiska. Den som något försökt sig med sådant arbete, vet nog, huru svårt det är att väcka ett deltagande, tillräckligt stort att ett helt *land* lyssnar till en ropande röst. Likväl hade i årtal arbetats för tanken och icke så få hade lofvat sin medverkan, men i en dyrbar stiftelse behöfvas *många*. Med redan tunga bördor för det barnhem, som ej hade andra bidrag till sitt underhåll än låga kommunafgifter och några få vänners årsafgifter, kunde jag ej bilda ett nytt hem med allt hvad därtill behöfves utan fasta bidrag och moraliskt stöd. Huru få allt detta, då man ej önskade söka hjälp genom bazarer eller enskilda insamlingar?

Då beslöt jag söka audiens hos h. m. konungen. Besöket förbereddes genom en skriftlig uppsats om meningen med det nya företaget; denna uppsats öfverlämnades genom den gamle bekante grefve Nils v. Rosen, som sent glömmes af någon, hvilken med honom stött i minsta beröring. Han uppmuntrade äfven till sökandet af enskild audiens. Jag gjorde så och fick företräde efter de vanliga tisdagsuppvaktningarnas slut.

För de många, som besökt slottet, är det således intet nytt att omtala: spänningen under väntan i de stora salongerna, den första, andra och tredje, och med hvilken underlig, vördnadsfull bafvan man inträder i det lilla audiensrummet till konungen. Genom porträtt hade jag ju följt förändringen under de fyrtio åren, men verklighetsbilden är ju så oändligt mera imponerande. Ovilkorligt tänkte jag på drottning Esthers besök hos konung Ahasverus. Med huldhet utsträcktes handen mot den nigande, och vinkande mot en liten soffa, satte h. m. sig och anvisade mig platsen bredvid sig i den. Så började han språka och fråga om den tillämnade anstalten och undrade, om ej drottningen vore lämpligare än han själf att beskydda försöket. Det måste jag åter afböja, emedan hennes majestät hade andra hem om hand och min bön var blott, att konung Oscar skulle åtaga sig betalningen för *det första epileptiska barn*, som jag fann reda på i Stockholm. Årsafgiften vore 500 kr., så länge antalet endast var beräknadt till 6.

Han samtyckte genast med mycken älskvardhet, och sedan jag erhållit tillstånd att underrätta h. m. längre fram, huruvida de öfriga detaljerna i planen lyckats lika bra, fick jag en varm handtryckning till afsked och lämnade slottet med de ljusaste utsikter för det blifvande hemmet.

Det låg nästan ett halft sekel mellan dessa tvänne möten, en olikhet som blott ena parten var medveten om — ty att kung Oscar glömt sin vänlighet mot den unga flickan i Göteborg är väl säkert, men äfven denna gång bekräftades det gamla rönnet, att gossen, ynglingen, är mannens och den grånandes fader, ty hjärtelaget var godt hos bägge. Ett år därefter hade en 5-årig liten flicka, »kungens lilla Edla», med sex andra stackars, olyckliga barn, ett godt och ljufvigt hem på Wilhelmsro såsom följd af det sista sammanträffandet och samtalet med konung Oscar II.

E. R.—y.

* * *

»Det var en gång...»

En landsmaninna, ej obekant för Iduns läsarinor och nu sedan många år bosatt i fjärran Västern, i det aflägsna San Francisco, skrifer som följer:

»Det var en gång» — det är nu länge, länge se'n, det förefaller mig ibland, som vore det ett hundrade år — och det är nästan hälften — jag var en liten flicka och vistades några veckor på Tullgarn i närheten af den första »grindstugan» långt ner vid ändan af allén. En dag kom det några fattiga barnungar, som skulle till slottet för att sälja bär — små röda, vilda svenska smultron, jag tycker mig se dem ännu! Jag följde strax med de små barfotingarna, ty ens största förnöjelse var naturligtvis att »hänga» kring slottet så mycket som möjligt. Man kunde ju möjligtvis få se någonting — få se »de kungliga»; drottning Josephine och »prinsessan» (Eugénie) såg jag ofta.

Där kommo nu på vägen tre ynglingar; en af dem var prins Oscar, en hans yngre bror (Dalaprinsen). Vi ungar, vi nego förstås alldeles förfärligt, vi bokstafvigen »rullade oss i stoffet», som det heter, ty dammet stod i högan sky på vägen. Bären gingo åt på stället, hur månet stort »4 skilling banco» kopparstycke har jag icke sett kramas i små smutsiga händer med en glädje långt större än våra gyllene 20 dollarstycken kunna frambringa!

Vi ströfvade sedan omkring i parken för att »se» och funno, vill jag minnas, några »äkta» små porslinsbitar från de kungliga tallrikarna — det var ju riktiga skatter, förstås! Det var vid sidan af en liten paviljong. Snart kommo de tre unge männen ner till parken, och där framför paviljongen talade prins Oscar till mig. Längre stod jag vid hans knä, och han strök mig på hufvudet med handen, det minns jag så väl. Jag var alltid litet kvick i mun som liten — »näbbig», sade man — och jag förmodar han fann nöje i mina svar. Hur väl minns jag ej ännu slottet och sjön och hur solen sken och glittrade kring sandgångarna och parken och den lilla paviljongen, där gräset växte högt i skuggan af träden. »Det var en gång...» en flyktig stund i barnålderns fjärlislek, men det blef till ett soligt minne för hela det långa, allvarstunga lifvet.

S. S.

* * *

En middag på »Göta».

Det var sommaren 1858. Kung Oscar var då hertig af Östergötland och företog en resa till Karlskrona med ångfartyget Göta, befälhafvare kapten Djurberg. Anledningen har nu fallit mig ur minnet; möjligen stod den i samband med ett bröllop som firades hos amiral Printzensköld, hvilken då gifte bort sin enda dotter. Tvänne bröder till brudgummen voro ock med båten, bägge löjtnanter vid fotregementen i Stockholm — Zielfeldt hette de — samt många andra passagerare, bland dem äfven en gammal major vid namn Meijer och hans fru.

Gubben var en pratsam, liflig man och prinsen underhöll vid middagsbordet med honom en liflig konversation. Middagen serverades table d'hôte och faten gingo från hand till hand, som den tiden brukades. Men under konversationen glömde gubben Meijer att lämna fatet ifrån sig,

utan ställde det lugnt bredvid sig på bordet. Prinsen observerade det dock genast och sade: »Meijer, du glömmet din hustru!»

»Ja, det gör han alltid,» svarade hon i sorglustig ton.

»Det skall du inte göra! Jag glömmet aldrig min lilla hustru,» svarade prinsen.

Prinsen bjöd sedan på champagne öfver lag, och befälhafvaren var på samma gång nere och spisade, vid samma bord till och med. När kammarherre Holterman, som serverade champagnen, kom till kaptenen, vände denne upp och ned på sitt glas och svarade: »Nej, jag tackar; jag dricker aldrig med passagerare.» När prinsen sedan höjde sitt glas, satt kaptenen och såg dum ut, tyckte jag, som rodnade å hans vägnar. Ånyo gick champagneflaskan kring bordet, ånyo ville kammarherren obliqera den motspänstige, då hertigen hindrade honom med orden: »Man skall aldrig truga folk» — ord, som sedan alltjämt för mig varit ett rättensnöre med tillägget: »sa' prins Oscar».

Som dessert serverades russin och mandel, hvarvid prinsen roade sig med att i mandlar med gaffelklon rita *Oscar* och på älskvärdaste vis dela ut dem till de närmast sittande. Hur gärna jag ock hade velat få en! Det uttalade jag också till en af löjtnanterna Zielfeldt, som visade mig sin. »Bed mig hellre om mitt hjärta,» svarade han, förnöjdt gömmande mandeln i det innersta rummet i sin plånbok.

Några år senare — och jag hade måhända ej tvekat i valet, men då satte jag större värde på mandeln med prinsens namn, ritadt af honom själf.

Och är detta hvad jag »minnes om kung Oscar».

A. S.

* * *

»De minsta bland hans folk».

Tack vare min gode faders nära tjugufemåriga tjänstetid vid Frimurarebarnhuset i Stockholm hade jag som barn månet tillfälle att på nära håll få beundra vår nuvarande konung, dåvarande hertigen af Östergötland.

Som barnhusets höge beskyddare och ordförande i dess direktion besökte h. k. h. ofta nämnda inrättning. Det hände mången gång, att han, utan att vara väntad, tillsammans med en eller flere af sin uppvaktning stod midt ibland de på den praktiga lekplatsen rustande, ofta till ett hundratal uppgående barnen. Inom få ögonblick befann sig den höge gästen omringad af hela barnskaran, där hvarje litet hjärta klappade varmt af tillgifvenhet och tacksamhet mot honom. Åtminstone läste jag, fastän då själf ett barn, dessa känslor i alla de strålande barnaögon, hvilka nu hängifvet blickade upp till sin beskyddare och vän, ty såsom sådan voro de vana att betrakta honom. Med skräckinjagande, förkrossande storhet kom han aldrig, det var idel ljusa, glada minnen de hade från de besök han skänkt dem. Sedan nu »prinsen» med vänligaste hälsningar till höger och vänster besvarat de smås mer eller mindre lyckade nigningar och bockar, roade han sig ofta med att kommendera upp gossarne i den på en fjärdedel af den stora gårdsplanen uppförda gymnastikattiraljen.

Kraftigt ljödo kommandoorden, och viligt åtlyddes de. Snart sutto de skickligaste klättrarne i toppen af stänger, stegar och tåg, hvarifrån de med ljudliga hurrarop hälsade sin höge gäst.

Mer än en gång fann då h. k. h. för godt att belöna dessa prestationer i gymnastik med det löftet: »Ni få kaffe i e. m. gossar» (till hvilken förplägning prinsen då lät överlämna erforderliga medel till husmodern), hvilket löfte naturligtvis ej tystade de redan förut entusiastiska hurraropen, utan blott kommo dem att ljuda än kraftigare och mera mångfaldigade också från dem, som antingen af brist på skicklighet i gymnastiska öfningar eller af andra omständigheter ännu befunno sig vid prinsens sida, men af gammalt visste, att de ej därför stodo utom löftet om den kärkomna extra förplägningen.

Till allt detta var jag visserligen, såsom ej hörande till barnhusbarnen, en utomstående, men därför ej mindre hänförd åskådare. Men då som oftast hände, att det förunnades min far att fatta prinsens till ett vänligt afsked framräckta hand, ansåg jag mig, som min faders dotter, ha del i denna ynnestbevisning och gladde mig häråt mer än alla de andra barnen tillsammans kunde glädja sig åt det utlofvade kaffet, hvilket jag gärna försakade för den större nåd, jag ansåg kommit på min lott.

I mera personlig beröring med högst densamme kom jag vid ett tillfälle, då han efter ett direktionsmanträde utan alla förberedelser aflade ett besök i vårt anspråklösa lilla hem. Då min far blott beklädde en underordnad plats, voro våra villkor mycket små och hemmet ytterst anspråklöst men med sin vanliga snabba uppfattning, af allt och alla slogs prins Oscar genast af den mönstergilla ordning, som till min oförlitliga moders förtjänst rådde där, och jag minnes ännu med stolthet, att han i berömmande ordalag uttalade sig om ett och annat med afseende härpå.

Mitt allra stoltaste minne är dock, att jag som mycket litet barn haft den nåden att sitta på h. m:ts arm. Härtill kom jag, då jag vid ett af hans redan omtalade besök hos barnhusbarnen som vanligt gjorde mig till ett lifligt intresserad vittne. Förmodligen var min beundran redan då så stor, att den lyste fram i det lilla barnansiktet och tilldrog sig prinsens uppmärksamhet samt förhjälpste mig till denna stora utmärkelse.

Kanske tycka nu de, som möjligen genomögnat dessa rader, och jag med dem, att mitt eget lilla obetydliga jag här allt för ofta framträder och får spela en för stor roll, men då jag dristat komma med mina minnen i den goda afsikten att få påvisa, hur vår folkkäre konung alltid velat och förstått att ställa sig i personligt förhållande till och så att säga *au niveau* o. s. att minnas med t. o. m. de minsta bland sitt folk, så må djärfheten förlåtas mig. Ära åt vår älskade konung för här påvisade som för alla hans stora egenskaper! Men först och sist ett varmt tack till Gud, som låtit vårt svenska folk intill detta stora jubileumsår stå under hägnet af denne vår konung, öfver hvilken Han själf så rikligen slösat sina häfvor.

A . . . s.

* * *

»I sjömanshjärtan.»

Hvad jag mins om kung Oscar? Ja, det är egentligen ingenting, enär jag ej haft lyckan att någonsin komma i beröring med hans majestät.

Men jag läste Iduns upprop för min pappa, hvilken som matros seglat under konungen, då han ännu var hertig af Östergötland, och som »min pappa» under nämnda sjöresa ofta hade tillträdde till h. k. h:s kajuta, i det att han af fartygschefen blifvit utnämnd till ett slags »k. hoflampputsare», d. v. s. han skulle hålla alla lampor o. d. i kajutor och hytter putsade och i ordning, så blef han vittne till flere drag ur prinsens enskilda lif ombord, som visserligen äro af obetydligt intresse, men som kanske dock äga något sådant, om ej annat, så det att visa huru prinsen uppfattades af folket »för om masten».

Skulle åter dessa, min pappas små anteckningar ej anses förtjänte af annat än en expressbiljett till papperskorgen, så har jag dock fått visa, att äfven jag, i min undangömda vrå, lifligt intresserar mig för Iduns vackra hyllningstanke, och nu får

min pappa berätta:

Det var på ångkorvetten »Thor» år 1864 jag gjorde min första resa som jungman. Kriget rasade emellan det förenade Tyskland och Österrike å ena sidan och det lilla Danmark å den andra. Bland oss sjömän cirkulerade hela vintern och våren det ryktet, att kung Carl lofvat Danmark Sveriges hjälp i striden, och som alla örlogsmatrosor vid denna tid voro entusiastiska skandina-ver, gladdes vi af själ och hjärta, då generalordern förkunnade, att en svensk-norsk eskader skulle sammandragas under h. k. h. prins Oscars befäl.

Prins Oscar var redan förut matrosernas afgud. Han hade trampat flere af flottans däck som officer, och bland alla »för om masten» fanns det ingen, som ej ville våga sitt lif på hans order eller tvifvade på, att seger och ära, prispennningar och befordran skulle vinnas under hans befäl.

Min glädje var således stor, då jag blef kommenderad på själfva chefsfartyget, jag skulle kämpa under prinsens ögon, mod sänkades icke, jag skulle naturligtvis utmärka mig och det var ej utan att amirals epåletterna hägrade i fjärran för den oerfarne ynglingens blickar.

Eskadern hade ankrat på Elfsborgsfjorden utanför Göteborg och »Thor» ångade in till staden för att hämta flottans furstlige chef.

Med hamnlust ombord styrde vi upp mot hamnpiren, då — en stöt och korvetten hade satt sig fast i älfbottnen. Lotsen hade tagit en något felaktig kurs. Nu började ett ansträngande arbete att få skutan loss, hvilket ock snart lyckades, och innan det furstliga tåget ankom till Göteborg, låg »Thor» trots grundstötning och hållregn, putsad och fin, färdig att emottaga sin höge befälhafvare. Men sjömän äro och hafva alltid varit skrockfulla, och det var ej utan, att det obetydliga missödet uppfattades som ett mindre uppmuntrande omen. Lagrarne i fjärran började blekna — men se där är prinsen!

Han stiger ombord under »råmanning» och hurrarop, hälsar gladt och hurtigt på befäl och manskap, hvisselpiporna ljuda, trossarne kastas loss, maskinen i gång, full fart ut till eskadern, som i festskrud, under råmanning och kanonsalut, gör honnör för amiralsflaggan, som »blåser ut» från »Thors» stortopp.

Skeppscheferna komma ombord, prinsen hälsar dem alla; välvilligt och aktingsfullt, nästan som en yngre kamrat, på de äldre,

frädlöst och öppet på de yngre. Förtroende och hoppfulla blickar möta honom från alla, och när generalordern uppläses, dånar »ur svenska hjärtans djup» ett väldigt och se-gervisst »hurra!» från hela den förenade eskaderns hängifna och jublande besättning.

Jag minnes ej nu innehållet af denna, med hänförelse emottagna dagorder, men nog var grundtonen däri amiral Nelsons bekanta signal vid Trafalgar: »Fäderneslandet väntar, att hvar man gör sin plikt!» om det skulle behövas — och nog uppfattades den så. Om prinsen önskade, att den förenade eskadern skulle uppträda aktivt i förening med danska flottan, är ej bekant, men det berättades, att på hans skrifbord ständigt låg ett försegladt större brev med påskrift: »Öppnas när engelska eskadern visar sig i Kattegat.» Emellertid syntes aldrig någon engelsk eskader till och vår expedition hade städse karaktären af en vanlig öfningsexpedition. Vi kryssade i Kattegat, besökte ett par norska hamnar, gjorde allt emellan en liten titt in till Göteborg o. s. v.

Enformigheten af lifvet ombord afbröts stundom genom något uppståg bland folket eller någon särskild öfning bland officerarne. Så lät en dag h. k. h. upphänga en mål-skjutningstafla under fockkränocken. Prinsen hade nämligen en kammarladdningskarbin, som han lär erhållit i present af ingen mindre än kejsar Napoleon III, och den skulle profskjutas.

Först sköt prinsen, så officerarne; skotten voro mer och mindre lyckade, och till sist frågade prinsen, om någon af besättningen ville skjuta.

En Gotlandsbåtsman utpekades som skicklig skytt, han vinkades upp på kommandobryggan hvarifrån skotten aflossades, fick den laddade karbinen i hand och sköt — bom.

»Baa-h!» utropade prinsen, i det han gjorde en riktig skolpojks gest med fingrarna utsträckta från nässpetsen. Men båtsmannen lät sig ej bekomma, utan utropade: »Får jag skjuta ett skott till, ska' ja' la träffa pricka!»

»Är du så säker?» sa' prinsen.

»Ja vars!» svarade båtsmannen.

»Nå, så kör till då!»

Båtsmannen återfick den laddade karbinen, sköt och träffade midt i prickken. »Ja' kände la inte bössa,» sa' han.

»Bra, min gosse!» sade prinsen och räckte honom en silfverslant. —

Under eskaderöfningarna växledes naturligtvis ständiga signaler; detta gaf officerarne anledning till ett lustigt skämt. De gafvo hvarandra namn efter de signalflaggor, som genom sitt utseende eller sin betydelse i signalbrevet på något sätt påminde om deras personer eller deras karaktär.

En dag steg prinsen upp på däck, just då officerarne som bäst höllo på att under muntert glam tilltala hvarandra med signalflaggornas namn eller nummer. Prinsen frågade, hvad den något högljudda munterheten betydde, och fick upplysning därom.

»Nå, hvad för du för flagg, Rosengren?» frågade han fartygschefen, den rödlette, något korpulente och godmodige kommandörkaptenen af detta namn.

»Sveriges, ers kungl. höghet,» blef svaret.

»Å, nej, jag menar i signalbrevet?»

»Likhetsflaggen!» svarade i chefens ställe kapten Hjelmstierna, den gladlynte stabsadjutanten.

»Särdeles passande,» sa prinsen. — Likhetsflaggen, nr 11 i gamla signalbrevet, var nämligen en fyrkantig röd flagga med en stor vit kvadrat uti.

»Nå, jag har väl äfven fått ett nummer i signalsystemet?» fortsatte prinsen.

»Ja visst, ers kungl. höghet,» svarades honom.

»Kan tro det. Jag är väl ordervimpeln då, ty någon längre och smalare signal finnes ej i signalsystemet!»

»Alldeles rätt, och dessutom så...»

»Ger jag order, menar du; misstag, min kära Hjelmstierna, det är Diedrichs, flaggkaptenen, som ger ut order till både mig och eskadern, och dessutom så komma de allt från annat håll,» tillade han tankfull.

En dag, jag tror det var den 16 juni, hertigen af Värmlands, nuvarande kronprinsens födelsedag, gafs fest ombord för alla eskaderns chefer och en del af dess öfrige officerare. Prinsen lät gifva alla besättningarna extra förplägning samt cigarer eller tobak.

Då prinsen efter middagen kom upp på däck, framträdde en matros och höll ett tal i anledning af dagens betydelse samt slutade med orden: »Gud bevare konung och fosterland!»

Prinsen syntes rörd och tackade i några enkla, hjärtliga ord, tilläggande: »Ja, du har rätt, Gud bevare konung och fosterland!»

Ett lefve för h. k. h. höjdes af någon matros, och trots disciplinen och vördnaden för den höge befälhafvaren dånade ett väldigt: hurra! från hela besättningen. —

En härlig söndagsmorgon antråde en ung, lefnadsglad jungman upp på förtoppen för att klargöra för bramråns upptagande. Under det han fullgjorde sitt arbete, fasthöll han sig vid ett tåg, som löpte ned från stångtoppen, detta tåg blef af en eller annan orsak lossadt i märsen och ett skri höres, jungmannen faller, men blir lyckligtvis hängande på storstångstaget och intagen i märsen af där arbetande kamrater och nedburen. Läkaren tar genast vård om ynglingen, men är han dock, med ett kortare afbrott, sanslös till kl. 4 à 5 e. m. Genast som det blef bekant, lät h. k. h. upprepade gånger efterhöra, huru han befann sig, och sände på aftonen ut buljong m. m., fast ynglingen icke kunde förtära något däraf.

Under det han sedan låg för ankar i kojén, skulle prinsen hvarje dag hafva rapport öfver hans befinnande, åtgärder vidtogos att för framtiden söka förebygga dylika olyckshändelser, och visade h. k. h. en öm oro för gossen, ända tills han rapporterades frisk.

Om han blef fullkomligt frisk? Ja, min stumpa, det blef han, och han sitter nu här och förtäljer för dig sina enkla minnen från de stolta dagar, då han seglade under h. k. h. hertigens af Östergötland befäl.

Nog komma i dessa dagar många episoder om ädelsinnade handlingar och ädla tankar att berättas om den älskade fursten, men hvarför skulle ej den gamle matrosen äfven få gifva uttryck åt sina minnen och sin hängifvenhet.

Danmark kämpade emellertid sin ädla strid och förlorade fot för fot af fädernejorden. Visserligen hade dess flotta några framgångar och tillkämpade sig segern vid Helgoland, men med stormningen af den sista Dybbölskansen var Slesvig förloradt för alltid.

Svenska flottans kanoner fingo ej blanda sin kraftiga röst i den dånande konserten, eskadern upplöstes och befälstecknet ströks å »Thor», men ännu lefver »Prins Oscars» minne i hvarje sjömanshjärta, som klappade om bord å något af eskaderns fartyg år 1864.

A. H.

* * *

»Tack för astrakanerna!»

Det var hösten 1864. Bandelen Nässjö—Jönköping var då ej ännu fullfärdig för trafik, och som dåvarande hertigen af Östergötland med gemål och söner på väg söderifrån med järnväg till Stockholm, öfver Falköping, ej kunde begagna sista milen emellan Tenhult och Jönköping, måste tåget stanna cirka 10 minuters väg från Tenhult och den återstående vägen tillryggaläggas efter hästar.

Årstiden bjöd just då på klara astrakaner, och tvänne små flickor ifrån Tenhults herregård fingo erbjuda småprinsarne äpplen ur en silfverkorg. Hertigen tog vänligt emot korgen för att lämna äpplena till sina i vagnen inneslutna söner, men dessförinnan tog han själf några af de öfverst liggande genomklara astrakanerna och stoppade i sin egen ficka. Härpå tog han och upplyfte den minsta af gifvarinnorna till den kungliga vagnens fönster för att hon skulle få se prinsarne.

Vid nämnda bandels invigning, då en större bal gafs å Jönköpings stora hotell den 1 december samma höst, kom hertigen af Östergötland vänligt emot ägarinnan till Tenhult, tog henne i hand och tackade hjärtligt för de sköna, klara astrakanerna. Han hade således ej glömt denna lilla händelse och försummade ej att med vanlig hjärtevinnande godhet uttrycka sin tacksamhet.

*En af småflickorna
som aflämnade äpplena.*

* * *

På elevuppväsning i »akademien».

»Nästa lektion få vi storfrämmande,» sade direktör mus. Winge, lärare i harmoni vid kungl. musikaliska akademien, för några och trettio år sedan till mig och min lektionskamrat i harmoniklassen. »Hans höghet hertigen af Östergötland, akademiens präses,» tillade han, »kommer då att åhöra lektionen, och jag hoppas mamsellerna göra sitt bästa, men framför allt icke skolka.»

Min kamrat — ovanligt skicklig pianist, men lika ovanligt klen harmonist — mottog denna i mitt tycke tillintetgörande nyhet med allra största lugn och fortsatte likgiltigt att än mera trassla in sig vid lösningen af ett enkelt musikaliskt problem.

Men förklaringen till gåtan lät ej vänta på sig, ty så snart vår lärare — *professorn*, som han redan då gärna lät kalla sig — trogen sin vana gick att ställa sig vid fönstret och sakta trumma på detsamma, hviskade hon: »Jag ämnar visst inte komma.»

Ehuru jag insåg att detta steg, både för henne själf och för professorn, vore det klokaste hon kunde göra, föreställde jag henne dock, huru föga kamratligt det vore att gifva mig ensam till pris åt det säkra nederlaget. Men på alla mina öfvertalningsförsök fick jag af henne blott uppmaning att göra som hon och hålla mig hemma,

»ty,» menade hon, »hvilken skulle ha lust att för hertigen spela på ett sådant där uselt hackbräde?»

Trumningen på rutan afslutades plötsligt med ett par starka hvirflar, det var som hade W. känt, att det låg konspiration i luften, men som en klok general använde han den gången krigslist och sade: »Nästa gång transponera ni endast, hvad jag har skrivit upp på taflan.»

»Men att sedan spela upp det på ett så dåligt instrument inför hertigen blir ju alldeles förskräckligt,» dristade jag mig att invända.

»Min klass har visst icke det sämsta pianot,» svarade W., »det beror endast på huru man kan traktera detsamma,» tillade han litet ironiskt.

Min kamrat log ett litet hånleende och uppmanade mig allt fortfarande att taga till reträtten, men som W. alltid var en human lärare, ville jag ej, så att säga, ställa honom i sticket att ha lektion utan elever, och därigenom gifva honom till pris åt de öfriga lärarnes munterhet.

Alltså vandrade jag den ödesdigra lektionsdagen med tungt hjärta och iklädd svart klädning, hvit spetskrage och manschetter, till det gamla Kirsteinska huset vid Klara Strandgata, dåvarande musikaliska akademien.

Klockan fattades ännu tio minuter i den utsatta lektionstimmen, men detta oakadt stod W. redan i dörren till lektionsrummen och spejade oroligt efter sina tvänne elever Antagligen stod hans hopp till mig, ty mitt inträde belönades med en ovanligt artig bugning och hela W:s hållning blef plötsligt en annan: han rätade upp sig, tryckte den trekantiga hatten fastare under armen och fattade helt martialiskt om värjfastet samt jämkade på den broderade rockkragen, och hans stora, liksom i sten huggna ansikte fick ett vänligt uttryck — ett mimiskt »välkommen!»

På slaget och just som jag vecklade upp mitt notpapper, öppnades hastigt dörren, och in steg en högväxt, vacker ung man, iklädd i en enkel, men elegant värdräkt — det var dåvarande hertigen af Östergötland, nu konung Oscar II.

Hertigen tog professorn i hand och hälsade mig med en vänlig böjning af hufvudet. Jag hade skyndsamt rest mig och neg så djupt jag förmådde. Blodet rusade till mitt ansikte; men i nästa ögonblick kände jag, att jag bleknade, noterna på svarta taflan dansade för mina ögon och jag kände kallsvetten sippra. O, ve, huru skulle det gå med hela lektionen!

Kanske märkte hertigen min oro, ty han vinkade uppmantrande med handen och sade med klangfull stämma: »sitt ned och fortsätt!»

Jag doppade pennan långsamt och började skriva, men aldrig hade en basklav blifvit mera lik ett bakvänt C och diskantklaven mera lång och mager än den gången.

Hertigen tycktes alldeles vilja glömma bort, att det var jag som var det stackars lektionsoffret, ty han vände sig till hälften ifrån mig och till svarta taflan och började själf på den samma transponera W:s komposition. Allt som oftast lade han ned kritbiten för att intressant och sakrikt resonera med W. angående hans läroämne.

Jag glömde min oro, den var som bortbläst; handen blef allt säkrare, noterna allt mera afrundade — det var som hade en

god genius — kanske musikens — sänkt sig ned i vårt tarfliga lektionsrum, och jag kände att en stor ande var i min närhet. Minuterna ilade bort — det var som hade jag velat hålla tiden tillbaka, men nu var mitt lilla arbete färdigt och professorn genomläste det och öfverräckte det åt hertigen. Han genomögnade detsamma, sade »bra!» och satte det på notställaren. Men i ett nu kom all min fruktan tillbaka. Att behöfva spela upp för akademiens præsens en så ful komposition och på ett så afskyvärdt instrument vore detsamma som att för alltid gifva dödsstöten åt mitt anseende som pianist! Hertigen smålog, han hade utan tvivel i mitt ansikte läst min förfäran och frågade:

»Är pianot icke bra?»

»Nej, ers kunglig höghet, det är förskräckligt,» lydde mitt uppriktiga svar. Hertigen skrattade. W. såg häpen ut. »Vi få väl då se till att skaffa hit ett bättre,» sade hertigen, vinkade farväl och skyndade ut, men kvarlämnade ett så djupt och outplånligt intryck af storsinhet och konungslighet, att den förut bäfvande eleven från den stunden blef en stark rojalist.

L. S.

* * *

På elevuppväsning å kungliga Teatern.

Den blomstrande maj var inne. Vårterminen led mot sitt slut år 1867 och årets elever vid kungliga teatern gingo i stor oro. Inom kort skulle man få veta, om profittiden var till ända, om man skulle få flytta upp i de aflönade elevernas klass eller om man kanske till och med — så långt sträckte sig en och annans sanginiska förhoppning — skulle vinna aktörs- eller aktriskontrakt.

Man gick med ett ord omkring, lefvande i sjuttonåringarnas ljufva, färgrika drömmar om en framtid, belyst af idel solstrålar och smyckad af lagrar och rosor. De unga hjärnorna hade ännu icke en aning om stormarna, som snart skulle bortsopa alla blommar och till och med krossa deras ideallängtan. Och det var väl, — ty en ungdom utan fantasi, ärelystnad och entusiasm, den är sannerligen ingen ungdom!

Öfverläraren vid k. teaterns elevskola var den tiden nu afidne skådespelaren och skriftställaren Johan Jolin, och läraren i deklamation var den ännu lefvande celebre författaren Frans Hedberg. Jolin — eller gamle »Jo-jo», som han kallades — var alla elevernas stora favorit, ty icke var han sträng såsom lärare, och därtill lekte skämtet ständigt på hans leende läppar. Däremot hade vi vida mera respekt för Frans Hedberg, som tog sitt lärarekall med stort allvar.

Lärosalarna voro i artistföyererna i det gamla, anrika operahuset, men vid uppväsningar begagnades den s. k. barnteatern, en trappa upp i hörnet af Gustaf Adolfs torg och Arsenalsgatan.

Nåväl, det återstod endast några dagar till spelterminens slut och för eleverna endast ett par lektioner.

Vi voro alla samlade en eftermiddag i stora föyer, väntande vår lärare och sins emellan dryftande våra framtidsförhoppningar, då Johan Jolin trädde in. Han såg denna dag ovanligt högtidlig ut och hade ingen putslystlig hälsning till hands. Ganska stel trädde

han fram och blef stående framför sitt bord. Vi undrade storligen, hvad som komma skulle. Slutligen kom det! »Mina barn» — började han — »jag får meddela eder, att uppväsningen nästkommande fredag kommer att öfvervaras af prins Oscar, hertig af Östergötland, som gifvit tillkänna sin önskan att se och höra, hvilka framsteg årets elever gjort. På samma gång som det är en stor ära som vederfares oss, såväl lärare som elever, så är mitt hjärta uppfyllt af oro, att vi icke skola kunna motsvara den konstliska prinsens fordringar. Emellertid hoppas jag, att hvar och en gör sitt bästa, och de återstående dagarna skola vi använda till flitiga öfningar.»

Det gick ett djupt andetag, genom den unga kretsen. Prinsen på uppväsningen! Ynglingarne rodnade och kastade ångsliga blickar på hvarandra. Flickornas ögon strålade och inneburo mod och förtröstan. Det finns verkligen tillfällen, då unga damer äro mycket modigare än unge män, icke minst när det är fråga om att stå öga mot öga med en ung vacker prins!

Emellertid blef det nu flit och arbete de återstående dagarna. »Jo-jo» var ovanligt kinkig med sina »etyder», Hedberg lugn och bestämd som alltid.

Ändtligen kom den stora dagen, — jag minns tydligt, att jag hade svårt att sofva om natten, — och vi voro alla samlade på barnteatern, iförda våra bästa kläder.

Framme på den lilla upphöjningen framför den primitiva scenen voro ett par förgyllda stolar placerade för prinsen och hans uppvaktning, och där bakom funnos platser för lärare och teaterns regissör, hr Ludvig Josephson.

»Jo-jo» gick orolig och nervös fram och tillbaka och vi ungdomar stodo samlade i flock där nere på »scenen» och kände oss icke vidare modiga.

Ändtligen slogos dörrarna upp på vid gafvel och prins Oscar inträdde, hög, smärt, ståtlig, med de vackra blå ögonen strålade af glädje och godhet. Han var åtföljd af teaterns chef, hofmarskalken af Edholm, och kabinettskammarherren greve Gyldenstolpe. Efter att ha växlat några ord med våra lärare, nickade han flere gånger med leende min åt oss elever och hälsade oss med orden: »God dag, god dag, mina unga vänner!» Hvarefter han tog plats.

Det var en egendomlig verkan prinsens vänliga och enkla uppträdande hade. All rädsla var med ens bortblåst.

Nu började uppväsningen med Jolins »etyder». De voro hopsatta af honom själf och bestodo däri, att vi alla trettio elever sprungo öfver scenen, den ena efter den andra, upprepande samma fras, till ex. »Åh, hvilka sköna smultron . . . hu, en orm! — nej, sådan stackare jag är . . . det är ju endast en trädgren!» Meningens var att söka nyansera de olika stämningarna.

Prins Oscar hade ofantligt roligt åt denna del af uppväsningen, äfven om den måhända var något enformig.

Så följde deklamationsnummer, och nu blef prinsen allvarsam, slöt ögonen och lyssnade. Vältaligheten, rytmen och välljudet var han mästaren att förstå.

Bland det årets profelever, var äfven Selma Lindqvist, som sedermera under en tid blef publikens gunstling, innan stjärnan gick in i moln. Nu vinkades hon fram af Hedberg och deklamerade Geijers »Kolar-

gossen». Den sonora, sköna stämman dallrade af inre rörelse, men snart blef den fastare och fick sitt fulla djup och sin hela, rena klang och prinsen lyssnade stilla, tills den sista strofen ljöd:

»Då suckar det så tungt uti skogen!»

Prins Oscar höjde hufvudet och det låg ett tårskimmer öfver blicken. Han vinkade hastigt den unga eleven till sig och berömde henne i varma ordalag. Därefter vände han sig till Edholm, Hedberg, Jolin och Josephson samt talade ifrigt med dem under en långstund. Jag har anledning tro, att detta samtal föranledde Selma Lindqvists debut följande höst som »min ros i skogen», hvilken lysande teaterafton säkert en del af läsarinna ännu erinrar sig.

Nå, uppväsningen fortgick och slöt, och prins Oscar syntes i det hela nöjd och hälsade oss till afsked med några vänliga ord.

Det är trettio år sedan dess, men de som voro med, glömma säkert icke den stund, när man fick deklamera vers för skalden, hertigen af Östergötland.

Konung Oscar har viktigare värf att sköta — och jag tror icke att han sedan maj 1867 gifvit sig tid att öfvervara en elevuppväsning på kungliga teatern.

— er.

* * *

På Avasaksa.

Åtföljd af adjutanten baron Stjernstedt och landshöfding Bergman, anlände dåvarande prins Oscar med ångaren »Haparanda» den 22 juni 1870 kl. 8 f. m. till den en svensk mil från staden med samma namn belägna lastageplatsen Salmis, där han hälsades med kunglig salut samt togs af stadens myndigheter. Det då för tiden starka strömdraget tillät icke ångaren Salmis att komma upp till staden, hvarför f. d. handelsman Burman lät bemanna en båt med fyra af sina karlar, hvilka stakade den höge gästen uppför strömmen. Då båten närmade sig land, dånade åter kungl. salut och kunglig regementsmusik, blandad med jubel och hurrarop från en talrik människomassa. F. d. handelsman Fale Bure Burman var en mycket gammal man, som hade att glädja sig åt en lugn och sorgfri ålderdom. På sitt invid staden belägna landtställe Kopukka samlade han hvarje julafton sina många barn och barnbarn, inalles 60 personer. I egenskap af riksdagsman år 1829 hade Fale Bure enligt gammal svensk sed stått fadder på slottet. Oscar Fredrik, hertig af Östergötland, var således hans gudson. Erinrad härom slog prinsen honom hjärtligt på axeln och frågade:

»Tycker inte guffar, att pojken växt duktigt se'n sist?»

Vid denna tid var det Burmanska namnet talrikt representeradt i Haparanda och omnejd. Utom Fale Bure och prosten Burman träffade man tjänstgörande Burmänner i sparbanken, på telegrafan, i folkskolan förutom ingenjörer och ångbåtsbefälhafvare. Därför hette det också med skäl att:

»Går du stan omkring, vid hvarje knut får du se en Burman titta ut.»

Man kunde äfven varit fullt berättigad att tillägga:

»Står du se'n en timme blott och gapar, får du se du träffar bara Grapar.»

Det förberedelser man gjort för prinsens mottagande voro i sanning väl lyckade. Genom improviserade alléer af björkar led-sagades han af stadens myndigheter från tullbryggan upp till torget. Den svenska flaggan svajade å stadshuset, skolan, tullhuset samt å flere privata hus i staden. Stadshussalongen var smakfullt dekorerad. Omsorgsfullt bundna guirlander af grönt slingrande sig uppför salens alla pelare och musikläktaren, erinrade om ett kolossalt blomsterbord med hertigens byst liksom inbäddad i rosor. Norrbottens vapen, hansmajestät konungens bröstbild och valspråk äfvensom hertigens och hertiginnans af Östergötland porträtter jämte flaggor och grönt, bildade en fonddekoration, som gjorde stadens festkomiterade all heder och en dyrbar tapetsering fullkomligt obehöfelig, enär de öfriga väggytorna äfven voro täckta med artistiskt anbragta flaggdekorationer och grönt. Men de båda förmaken voro oomtvistligt damernas pièce de resistance. Vid tapetseringen hade man gått tillväga på så sätt: billiga tapeter köptes och beströkos med stark limlösning, hvori fästes vacker renmossa. Mellan hvarje sådan tapetrad löpte en fin, tunn kråkrisranka. Det hela fick härigenom en påfallande likhet med tjock, i grågrönt skiftande schagg.

Kl. 3 afreste hertigen till Torneå att åse kosackmanövern, hvarefter resan till Avasaksa skulle anträdas.

Ett envist moln, som denna afton syntes tätna allt mer och mer, hindrade solen att visa sig och framkallade på de talrikt närvarandes anlete ett drag af sviken förväntan. Dock tröstade man sig snart, ty fick man icke se solen den natten, så skulle man ju få se prinsen.

Åh! Där kommer han redan jämte adjutanten och öfriga uppvaktande kavaljerer. Med ett lätt, elastiskt språng är han uppe på bergtoppen, och hans höga, furstliga gestalt behärskar den församlade menigheten, hvilken han hälsar med ett ljudligt »Hyvä päivä!» Skallande hurrarop från svenska och finska strupar besvara prinsens hälsning och medan jublet och hurraropen ännu eka bland bergen, vänder sig prins Oscar till den österrikiske grefve Waldenkirchen, pekar på det vackra natursceneriet, som i norr erbjuder ett storartadt perspektiv af gigantiska bergformationer och utropar: »Hier ist wunderschön!»

Och visst måste det vara skönt att låta sina lungor i djupa drag fyllas af den rena, lätta luften, att känna bröstet vidgas af hänryckning; att veta sig stå upplyft öfver lifvet därnere med dess oro, dess småaktigheter; att erfara dessa vaknande förnimmelser, som sporra menniskoanden att söka genomtränga det oändliga, det, som döljer sig bortom tiden, likt solen bakom det lilla envisa molnet, och att känna en lifsfläkt af ljufva aningar om något högre, renare, skönare, liksom hoppet skymtar på andra sidan vid det oupphinneligas gräns, hvares yttersta linie själen för ett ögonblick tror sig beröra.

För en stund stod hertigen försjunken i åskådande, men vände sig snart åter till sin omgivning, skålade med den och talade svenska och finska om hvartannat.

Liksom genom en öfverenskommelse hade man ordnats i kotterier, fyllt sina glas och samtidigt skålat för den afhållne fursten. Stämningen blef oaktadt solens lilla mid-sommarnyck ledig och glad. Man sökte ut

platser för sina sällskap, kokade kaffe, åt ur matsäckar, fläktade bort moskiterna, som voro mer än besvärliga, kikade uppåt för att få en liten skymt af solen, under det andra, däribland prins Oscar, läto rista sina namn i berghällen. De höga gästerna uppehöll sig tre timmar på Avasaksa, och mången kraftig fosterländsk sång, alternerande med vemodiga finska melodier, tonade ut i den stilla sommarnatten, ty man tyckte om att sjunga, man ville sjunga, man måste sjunga för att ge känslorna luft. Skada blott, att solen höll sig undan den natten. Dock sades det, att prins Oscar på nedresan lyckades få se henne i sin fulla glans en natt från Kvickjocks höjder.

A. L.

* * *

När sorgebudet kom.

Ved at læse den indtrængende Opfordring i »Idun» om at yde endog det allerringste Bidrag til »Hvad jag minns om Kung Oscar», tror jeg det kan være af Interesse at mindes et lidet Træk om Hans Majestæts barnlig troende Sind.

Det var under hans Besøg her i Bergen for 25 Aar siden og Byen foranstaltede en Festmiddag til Ære for ham, i hvilken min Far, Grosserer M., ogsaa deltog. Ved Bordet emodtog Prins Oscar et Telegram om, at Kong Carl, som for sin Helbreds Skyld var rest til Udlandet, var dødssyg. Dybt bevæget reiste han sig og meddelte de Tilstedeværende den sorgelige Tidende, idet han saa smukt sluttede med de Ord: »Jeg tror paa Forbønnens Magt og beder de Tilstedeværende frembære Kongen, min kjære Bror Carl, for Naadens Trone.»

Alle bleve dybt grebne og min Far kunde aldrig glemme, hvilket uudsletteligt Indtryk det gjorde, at Prinsen saa frimodig lagde sin Guds frygt og Tro for Dagen. — Disse skjønne Ord vandt ham manges Hjerter her i Bergen.

B. M.

* * *

En kunglig räddare.

Våren 1885 var jag på källaren Runan i Stockholm för att genomgå en kurs i matlagning. En söndag i slutet af maj var jag bjuden till bekanta på Västerlånggatan. Jag var ute i god tid och tog därför en omväg åt slottet. Då jag kom upp på borggården, var där folksamling, jag gick fram, frågade efter anledningen därtill, och man upplyste mig om, att konungen var ute och åkte och snart skulle komma hem. Att jag stannade, var gifvet.

Om några minuter fingo vi se de kungliga vagnarna; en liten flicka på 8 å 10 år skyndar sig fram för att bättre kunna se och ställer sig alldeles ensam vid slottsportens mur. Jag fruktade, att hästarne skulle skygga för det lilla »knytet»; ingen anhörig till flickan syntes till.

Jag skulle just springa fram och rycka undan henne, då i och med detsamma den kungliga vagnen i rask fart rullade fram. Mycket riktigt: hästen blir rädd, sparkar upp och träffar barnet, som störtar omkull under hästarnas hofvar. Som en blixthopp konungen ur vagnen, får tag i den lilla, rycker henne undan vagnshjulen, som just skulle till att gå öfver henne, och bär

den kvidande varelsen på sina armar in i slottet.

Vi alla, som åsågo händelsen, stodo där häpnad af förskräckelse, men konungen tänkte och handlade! Allt var ett ögonblicks verk för honom.

Huru det gick med den lilla flickan, fick jag ej veta, men nog var hon i godt förvar, då hon låg i sin konungs famn.

L. Ö.

* * *

I det grusade Sundsvall.

Det var 1888 den 26 juni, dagen efter den stora brand, genom hvilken Sundsvall i grunden grusades. Till följd af den afbrutna post- och telegraforbindelsen och alla tidningars uteblifvande var konungens ankomst ej så allmänt bekant, men rykten hade dock nått fram, att han skulle besöka de arma invånarne. Därför mötte honom också en ganska stor människomassa, när han om aftonen anlände. Huru annorlunda tedde sig ej Sundsvall nu, mot då han senast — år 1882 — såg det i utställningens festskrud. Nu var allt jämnadt med jorden, endast skorstenarnes nakna skelett aftecknade sig skarpt mot den blå sommarhimlen. På alla öppna och planterade platser hade tält uppslagits åt de af olycka så svårt hemsökta familjerna, isynnerhet vid kyrkan, och Sundsvall såg vid den tiden ut som ett tillhåll för bivuakerande soldater.

Tyst och vördnadsfullt mottogs landets fader på perrongen, tyst och allvarsam var han själf, det öfverensstämde ju också med orsaken för hans hitkomst. När konungen utträdde från järnvägsstationen, hvilken som genom ett under lämnats fullkomligt orörd af elden, gjordes visserligen ett svagt försök till hurrarop, men konungen vinkade afvärjande med handen, och åt de närmaste yttrade han, att det brunna Sundsvall ej vore platsen för några glädjeyttringar.

Vid stadsfiskalens arm skred konungen fram genom staden, besökande de större gatorna, uttryckande sitt djupa beklagande öfver det skedda. Hur väl minnes jag ej kung Oscar vid detta tillfälle, där han smärt och högrest som en yngling med spänstiga steg gick staden rundt, hack i häl följd af folket, i hvars främsta led jag — då en 9-årig tös — naturligtvis befann mig, och där jag troget höll ut hela tiden. Vid passerandet af en gata låg midt öfver densamma en massa telefonråd, stängande vägen. Det fåtal af polismän, som utom stadsfiskalen följde konungen, böjde sig naturligtvis ned för att göra vägen klar, hvarvid jag, som till min stora glädje nu kommit alldeles vid konungens sida, fick ett osökt tillfälle att visa honom min tillgifvenhet, i det jag och en jämnårig kamrat voro polismännen behjälpliga i deras arbete. Den nick hvarmed vi belönades för vårt besvär, tog jag för egen räkning och den gjorde mig öfverlycklig.

Tänk bara, kungen hade ju nickat åt mig, o, höjd af lycka! Säkert minnes konungen, trodde jag, alltid den lilla flicka, som vid hans besök i Sundsvall 1888 drog telefonsträngarna undan hans fötter.

Och sedan, när han reste, var jag väl bland de sista, som lämnade perrongen efter tågets afgang. Men konungen såg så sorgsen ut, han log ej en enda gång. Säkert var han mycket god, när han kunde se så bedröfvad ut för andras skull, ehuru

det inte hade brunnit för honom själf, tänkte jag. En sista viftning — och borta var vår käre konung! *Duo.*

* * *

»Kungen kommer!»*

»Kungen kommer!» ljöd det från hvarje mun i flere veckor däruppe i den fagra Helsingebygden. Att dessa ord uppfyllde allas hjärtan med längtan — det säger sig själf.

Så långt jag kan minnas tillbaka, hade jag hyst en brinnande, ännu ouppfylld önskan att få se »kungen», och nu — skulle denna önskan gå i fullbord.

Den 20 augusti 1890 var konung Oscar väntad till L. järnverk såsom gäst till dess ägare, greve von H.

Tusentals nyfikna från stad och land samlades i samma ändamål, nämligen att få se »kungen». Äfven jag var en af dem.

Från tidigt på morgonen hade vi väntat, och nu kl. 1 middagen skulle tiden vara inne för konungens ankomst.

Ja, verkligen, där kommer konungens eget, ståtliga fartyg Drott. Allas blickar riktas dit och alla besjålas af samma önskan — att få se en skytt af konungen.

Vid sidan af Drott ligger nu en liten slup — den skall föra hans maj:t hit öfver till de väntande. Se där står han själf, högre än alla de andre — en konung lik — iklädd civil dräkt och den vackra hvita mössan. Nu ser jag honom för första gången, vår egen afhållne konung — jag kan ej alls taga blicken ifrån honom. Så lägger båten till, lätt och vig hoppar konungen upp, mottagen af sitt värdfolk, greve v. H:s, brukets tjänstemän, arbetare och en böljande skara af nyfikna. Jag höll i handen en bukett, nej, en stor kvast af blåklint, medtagen i den välmenande afsikten att som en hyllning kastas för konungens fötter, men — jag kom aldeles af mig i häpenheten. En jättebukett af gula rosor frambars af grevinnan v. H. Sedan togs vägen genom äreportar, flaggor och led af hvitklädda unga flickor, som blomsterströdde konungens väg, och fram till »Villan», där allt var festligt ordnad för mottagandet af en så hög gäst.

I lugn och ro låta vi konungen intaga sin måltid, men nog ser man gärna en skytt af hans glada, vänliga ansikte. Så försvinner han för oss, och nu först komma vi att tänka på, att, fastän man också ser konungen för första gången, man nog också själf behöfver litet till lifs. Alltså togo vi vägen öfver åt andra sidan af älfven, där vi voro inbjudna till middag hos konsul M. Knappt hade vi njutit vår måltid, förrän värden ropar: »Flickor, skynda er, kungen kommer snart öfver på denna sidan.»

* Bland de många skrivelser, som ingått till Idun med anledning af vår uppmaning att meddela »Hvad jag minnes om kung Oscar», rör sig naturligt nog, ett stort flertal om konungens besök under årens lopp i olika landsändar och de festliga anordningar och glada känslor, hvarmed befolkningen därvid mottagit landsfadern. Otve tydligt och allstämmigt vittna de om den hän gifna kärlek, konung Oscar i hvarje vrå af sitt vida rike lyckats förvärfa sig, men återgifna i tryck skulle de helt visst genom sin stora in bördes likhet verka allt för enformigt. Vi ha därför nöjt oss med att utvälja nedan följande skildring såsom typisk, vissa att den »lilla landtösens» blyga blåklintsminnen skola väcka liknande erinringar till lif i talrika undersåttliga hjärtan.

Red.s anm.

Då blef det lif och rörelse bland ungdomen, alla skyndade ut för att få se på nära håll — ännu syntes han dröja, och i afvaktan härpå var någon omtänksam nog att utropa: *blommor!* »Ja, ja,» svarades i korus, »vi skola binda små söta buketter och kasta i vagnen.»

Sagdt och gjordt, där blef ett röfwarelif bland rosenknoppar, penséer och förgätmigej, en ifver och brådska utan gräns, hvar och en ville ha de vackraste.

Endast undertecknad var så »afsigkommen», att hon ej kom sig för med något, förrän jag fick en vänlig knuff och en af mina vänner sade: »Skynda dig, där komma de, äfven du skall väl ha en blomma.»

Jag hinner ej som de andra bukett med staniol om — men jag kastar väl dit några blåklint, de ligga därborta i det af regnet fuktiga gräset. — Ett rop af förfäran ljöd omkring mig; skulle jag våga taga af dem, skulle jag så vårdslöst rycka lös några få — nej, det går ej an!

»Nu kommer kungen!» Hvar och en har att göra med sina »små söta» buketter och ingen ger akt på, hur jag sakta löser några små blå blommor, fogar dem samman till en liten bukett och — binder stjälken af en omkring. Så enkel, kan jag väl — men, hvad gör det en konung, som endast skall trampa därpå. Vi ställa oss nu innanför grinden för att tydligt få se kungen passera, vi sex flickor.

Nu, nu komma tre vagnar, nej, i den första är han ej, den andra — ja — döm om vår förvåning, då alla vagnarne stanna och konungen vänligt leende säger: »Kom hit, flickor, och kasta i vagnen.» — Den modigaste af oss klef fram, så vi andra — jag visste ej, *hvar* jag lade buketten eller *hur* den kom i vagnen, ty jag endast såg på »kungen» och hur rar han såg ut, då han sade: »Tack ska ni ha, flickor.»

Vagnarne rullade bort, kungen skulle här bese hyttan och smedjan. Nu blef ett kacklande och nu skulle vi se, om någon bukett togs upp, alla väntade få se sin »lilla söta» i konungens hand. Så skyndade vi oss efter, men höllo oss, förstas, på tillbörligt afstånd. Jag höll på att ropa högt af förtjusning och gaf min granne en just icke så mild knuff, då jag fick se *hvad* det var konungen höll i sin hand. Ingen enda af de små, verkligen söta rosenbuketterna med staniol om stjälkarne — nej, den enkla lilla blåklintsbuketten, af alla föraktad, se — *den* håller han ännu i sin hand, då han far tillbaka. Jag kände mig lycklig, men teg.

Mina vänner hade gjort sig så mycken möda att få det vackert, då jag däremot trodde, att intet kunde göras vackert nog för att tilltala en konung, därpå hade *han* alltför nog. Och jag ville lika enkelt som oförmärkt lägga mina älsklingsblommor för hans fötter.

Det var i mitt tycke en illustration till det mänskliga lifvet — så tog åtminstone jag, lilla enfaldiga landttös det; ofta händer det nog, att det dyrbara, det vackra, det bästa trampas i stoffet, under det det ringa, föraktade och förbisedda kommer till ära. Och minnet af konung Oscar kvarstår för alltid, omkransadt af blåklint — ett minne, öfver hvilket jag känner mig både stolt och lycklig.

Då vi sent på aftonen ombord från båten sågo konungen stå där, hög och rak, på »Drotts» kommandobrygga, omgifven af

tusen olika ljus, då var det som en saga ur »Tusen och en natt» — obeskrifligt trolskt och fagert, där allt var insvept i ljus och dunkel som i en dröm. Och hvarje år jag ser den första blåklinten titta fram, förnyas och förnygras mitt minne af vår folkkäre konung Oscar.

Liten landttös.

* * *

»En sväng med flickorna.»

En vacker sommardag år 1894 voro några bekanta ungherrar och damer församlade i societetssalen på den lilla trefiga badorten Arvidsvik på Koön. Kung Oscar, åtföljd af tvänne yngre officerare från Drott, hade just nyss landstigit för att ta en promenad inåt ön. När nu konungen med sällskap passerade förbi societetssalen, hörde de skratt och musik därifrån, hvadan kungen kom upp för trappan samt in i salen.

Naturligtvis afbröts vid detta öfverraskande och höga besök genast dansen, så mycket mer som vid pianot satt en Göteborgsgrossör, hvilkens förmåga i pianospel var mycket ringa och som därför ej på villkor ville fortsätta, oaktadt kungen flere gånger bad oss icke upphöra med dansen.

Slutligen frågade konungen, om vi ville, att *han* skulle spela för oss, hvarpå han gick fram till pianot och satte sig, sedan han först tillsagt sina unga officerare att »ta en sväng med flickorna». Men nu tyckte visst vår göteborgare, att »skammen gick på torra landet», så att han tog mod till sig, gick fram till konungen och förklarade, att han skulle spela »så godt han kunde». Konungen lämnade då sin plats och vår vän fortsatte sitt spel.

Sedan konungen på sitt kända vänliga sätt språkat med oss alla, aflägsnade han sig inåt ön, flere gånger hälsande oss med mössan, då vi höjde ett ljudligt »*länge lefve kung Oscar!*»

* * *

Ett kungaminne från midnattssolens land.

(Den 3 aug. 1894.)

När man drömt något riktigt vackert och lifs lefvande, tycker man ju det borde vara den enklaste sak i världen att sedan *tala om* alltsammans, men hur man bjuder till, blir det ändå bara lappverk, och ingen beskrifning går upp mot drömmen.

Just så där obeskrifligt och drömligt ter sig det ögonblicksminne jag nu vill försöka skildra, och som i tre år varit så att säga skrinlagdt i »bästa lådan», i sällskap med en lång, hvit silkesvante.

En stad i festskrud har ju på sista årtiondet åtminstone inte just varit någon ovanlig syn, i anledning af kungabesök och järnvägsinvigningar. Men är därtill staden belägen i yttersta Thule och ännu lidande af brandskador m. m., som vår egen goda stad, hvart kommer man då med sina festliga bemödanden? Alltid så långt ändå som till ett försök — ett gaminförsök att »stå på näsan för en slant».

Men bort med alla jämförelser med bättre lottade samhällen och isynnerhet med mer lyckligt lottade, jag menar på kungsminnen rikare, kvinnoindivider, ty annars skulle för det första detta mitt minne komma allt för mycket till korta. Och för resten är det min öfvertygelse, att vår älskade lands-

fader mer ser till den goda afsikten än resultatet. Alla hans barn (städer) kunna ju inte vara fideikommissarier. Hvem vet, kanske ligger det ändå något mer direkt till hjärtat gående i de enkla, primitiva arrangemangen, om hvilka kan sägas: »man gör så godt man kan,» än i all lyckad pomp och ståt.

Jag ville bara säga, att staden Luleå var i festskrud så godt sig göra lät i och för kungabesök, järnvägsinviqning och utställning, ja, till och med utställning! —

Den stora dagen kom, när vår konung jämte uppvaktning skulle på återresan intaga festmiddag på stadshotellet.

Sedan vi fruar fått från säker källa en viss bekräftelse på, att det kunde »gå an» för oss att som åskådarinnor å läktaren öfvervara festen, intogo vi där våra platser en god stund före konungens ankomst.

Det första vi då kommo underfund med, var det nästan omöjliga i att se ned i festsalen, tack vare den täta ljusrand som löpte rundt läktarn och som vid minsta framåtlutande rörelse af oss kom i farlig närhet och alldeles i nivå med våra respektive luggar. Att vi i stället blefvo så mycket mer belysta, ja, riktigt själflysande, var ju helt naturligt, men kunde inte hjälpas. Säkert var dock att till trots för ljus och lampors sken vi med förtjusning uppfångade majestätets hälsningsblick vid inträdet, ty då voro vi ju stående. Men se'n sutto vi där åter och lyste för oss själfva. Under oss var ett ofattligt kaos för synsinnets — lukt-sinnet däremot blef rikt tillfredsställt, ju längre festmåltiden framskred. Stundtals, när vår längtan att få »se på kungen» blef oss för öfvermåktig, blåste vi helt enkelt ut ljusen midt framför våra ljusbländade ögon; och med hvilken andlös förtjusning vi lyssnade till hans klangfulla stämma! Ty att höra honom, den njutningen förunnades oss dock. —

Sedan vi fått uppsändt till oss en smakbit af desserten och litet champagne, tropade vi af hem för att i största hast byta ut festdräkten mot en lämpligare. Vi skulle nämligen hinna ner till ångbåten, medan kungen besåg kyrkan.

Folk strömmade i massor ner till båtarna, som skulle öfverföra hans majestät med svit och en stor del stadsbor — mer och mindre infödda — till några större industriella verk i stadens närhet.

Min man och jag hade just hunnit bestiga landgången till en större ångare, när jag fann mig föranlåten göra energiskt motstånd; jag fick i sista ögonblicket se en del af societetens damer gå ombord på en annan båt bredvid. — »Karl! ser du inte...»

Nej, han såg inte och kände inte heller, när jag nöp honom i armen för att få honom att vända om.

»Kom du bara, gumman, kom du!»

»Men ser du då inte, vi ha ju kommit på galen båt... här ä' ju inga fruntimmer alls, bara herrar!»

När min älskade man hunnit med att se sig omkring, gjorde också han alldeles samma upptäckt, men då var det för sent att slå till reträtt, ty i och med detsamma drogs landgången in.

Kungen hade nyss gått ombord och där stodo vi nu, min Karl och jag, midt uppe i den kungliga sviteu. Karl presenterade mig för några bekanta storgubbar till höger och vänster och vi kommo snart i ett gemtyligt och skämtsamt samspråk.

I halfskymningen uppsändes försöksvis några ytterst magra raketer, liksom för att öfvertyga om omöjligheten, äfven för ett briljant fyrverkeri, att göra sig gällande i halfdager. Men den misslyckade åtgärden kunde ju inte heller alldeles oanmärkt få passera, om det också låg mer godhet och öfverseende än skarp kritik i ett och annat yttrande, som jag uppfångade i närheten. Det beskedligaste var dock af generalmajor B. tillika med en aldrig så liten axelrykning: »Ja, man gör så godt man kan!»

Då hördes med ens ett halfhögt, flerstämigt utrop: »kungen kommer!» — Nu är jag just vid det drömliga ögonblicket, och nu visste jag, hvad den känslan ville säga att »stelna invärtes».

Mina armar föllo som domnade ner åt sidorna. Passagen var trång, och min nigning mot alla konstens regler afstår jag från att beskrifva.

Men nu såg jag — inte längre bländad af ljussken, utan omgjuten af vår höga nord's milda augustiskymning — jag såg den ädla kungliga gestalten, vår egen kung, helt nära mig! — Först träffade hans blick min flaxiga ljusa spetshatt — det var då den elektriska förlamningen infann sig — men när jag såg upp och möttes af den humoristiska glimten i ögonvrån, då var jag åter blixtnabbt på fast mark och, gud vare lof, med återvunnet bruk af min tunga.

»O, ers majestät! — förlåt! — det är inte mitt fel, att jag förrirat mig hit bland herrarna... min Karl sa 'kom' och jag gick...»

Skrattande ett friskt och gladt skratt, tog kungen min slappt nedhängande silkesbevantade hand, skakade den hjärtligt och försvann — men aldrig ur mitt minne.

J. Flm.

* * *

På »Skansen».

Det var under Skansens vårfest år 1895. Jag var då sjutton år, hade nyss flyttat från landsorten och nu till min stora förtjusning genom en väninna kommit med bland de biträdande. Intet kunde väl ge ett mera gladt och festligt intryck än den flaggprydda Skansen med nationaldräkter i lifliga färger i solljus och vårgrönska, musik, skratt och dans och upptåg, hvart man vände sig. Det var emellertid meningen att icke endast roa sig, utan också hjälpa till, somliga vid serveringen, andra i stånden eller vid tombolan, och åter andra, bland dem jag, med att sälja blommor.

Första dagen hade gått. Litet tröttsam hade den varit, men rolig, alldeles förtjusande rolig! Det var tidigt den andra förmiddagen. Vi hade just ingenting annat att göra än att åka Skansen rundt i gamla pittoreska åkdon och låta solen bryna oss för att se så »äkta» ut som möjligt. Plötsligt blir det lif och rörelse: stånden smyckas med blomsterguirlander, nya flaggor och vimplar hissas, skindorna löfvas, befallningar skickas kors och tvärs — »kungen kommer hit om tjugu minuter».

I hast ordnas häck af nationalklädd ungdom i landskapsordning, blommor delas ut att strös för kungens fötter, marskalkarne springa af och an. Nu är allt färdigt. Ännu några ögonblick — kanonsaluten ljuder, och upp till stora ingången köra de kungliga ekipagen. Det går vågor af nigningar genom leden, det hurras och svänges med mössor,

och följd af kronprinsen går »Han selv», hälsande till höger och vänster, fram öfver den grönskande matta, som efter hand bildas för hans fötter.

Dalkullorna, bland hvilka jag var, stodo ganska högt upp i allén, hvarför jag hade god tid att betrakta honom. Så lång och ståtlig han var, och så snäll han såg ut! Nu var han helt nära. Jag tog en handfull blommor ur min korg att kasta på marken — men greps nästan af yrsel — han fattade ju min framsträckta hand och frågade, om han fick en blomma af mig! Jag vet ej hvad jag gjorde; troligen knixade jag som en skolflicka, blef eldröd och såg dum ut som en riktig landtrolla. Men han smålog, tackade och gick förbi. Kamraterna omringade mig och frågade, hur det »kändes att ta kungen i hand» — det var ju en stor nåd, kantänka!

Men uppmärksamheten drogs snart åt andra håll. Kungen skulle se på dansen — på den stolen skulle han sitta. Kungen skulle äta våfflor i Balderslunden — hur mycket socker skulle han strö på, måntro? O. s. v. i den stilen. Jag var ännu som litet yr i hufvudet. Hvad han sett vänligt på mig! Och att han brydde sig om den där fula blomman. En ros hade jag, en liten 50-öres, om det hade varit den åtminstone! Och kungen såg på dansen och teatern, pratade med delsbostintorna och åt våfflor »med mycket socker på», allt som beräknadt var.

»Den här vägen kommer han!» Allmän rusning. Men så kom han den andra, den om blekingsstugan. Där stod jag och skulle »nödvändigt berätta alltihop» för en ridare ur det historiska tåget, hvilken behagat uppmärksamma mig efter »händelsen». Kungen kom, vi stego åt sidan, men, o häpnad — han stannade för andra gången framför mig, pekade på 50-öresrosen i min korg och sade, att nu hade »lilla kullen visst vackrare blommor än förut.» Jag neg och svarade, att den var så liten och ful, men i skämtsamt ton förklarade kungen, att den skulle få dubbelt värde, om jag ville sätta den i hans knapphål. Så böjde han sig ned, och jag fäste rosen i rockuppslaget. »Nu skall du få den här för Skansens räkning. Det är det enda porträtt jag har på mig,» sade han, lämnade mig — en blank tvåkrona, nickade än en gång och gick vidare. »Jag får väl också en blomma,» hörde jag kronprinsen säga strax därpå, och i hans knapphål stack jag min gula tulpan.

Det blef en formlig hagelskur af frågor och utrop: »Hvad sa' kungen?» »Gick du fram och bad att få skänka honom rosen?» »Vet du, att du blef fotograferad från 3 håll?» o. d. — Men utan att bry mig om, att somliga kallade det barnslighet, andra skryt, bytte jag mig till den kungliga tvåkronan att bevara som ett glänsande minne från mitt första sammanträffande med kung Oscar.

A. K.

* * *

Konungen och barnen.

En dag i juli 1895 företogo barnen från Murbeckska inrättningen i Stockholm, åtföljda af föreståndarinna och lärarinna, en utfärd till Drottningholm. Under dagens lopp kommo först drottningen och därefter konungen dit och slogo sig med uppvaktning ned bland barnen. Konungen språkade vänligt med dem och bad dem fort-

C. W. SCHUMACHER
 Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.
 SPISBRÖD, många sorter. Försändes fvet hela riket. Begär prskurant.

fullt jämröriga med de engelska, fås hos de flesta specerihandl- Försök! lare i hufvudstaden.

fara med sina lekar. De togo då ihop i ring och dansade och sjöngo till konungens förnöjelse, fullkomligt ogenerade af den höge åskådarens närvaro. Därpå bjöd konungen hela skaran till restaurationen, där de rikligen undfågades med kaffe och fårter.

Att barnen återvände hem, glada och stolta öfver sin dag, och att denna utfärd alltid stannar i deras minne, behöfver ej sägas. A. S.

* * *

»Med tonernas makt».

Redan vid unga år, under studietiden i Upsala, gjorde dåvarande hertigen af Östergötland sig på alla vis fördelaktigt bemärkt såsom ifrig och nitisk i sina mångfaldiga studier. I studentsången deltog h. k. h. med lif och intresse, och ofta kunde man få höra och se honom hos dåvarande landshöfding v. Krämer på Upsala slott i det s. k. »sångarhornet» i stora salen deltaga i studentkören samt, äfven ledande, vara med i trion och kvartetter. Hans ovanligt rika och stora begåfning i musikaliskt hänseende har alltjämt vidare utvecklats, så att sedan han nu i tjugufem år varit konung, har han hänfört och med sin vackra sång förtjusat alla, som haft lyckan att få höra den. Föredrag och deklamation äro helt enkelt fulländade.

Konungens ovanliga stämma gör sig äfvenledes underbart gällande vid de otaliga tillfällen, då han håller sina ståtliga och formfulländade tal. Röstens mäktiga malmklang, om man så får säga, har förmåga att tränga genom rymden, på otroligt långt afstånd i fria luften, såsom t. ex. vid aftäckningen af Oxenstiernska stoden bakom Riddarhuset, då ingen gärna kan glömma, huru man ända bortom Vasabron tydligt förnam de gripande orden. Vår konung är mäktig att uttrycka sig på mest alla lefvande språk med samma lätthet som vore det på svenska. Nyligen har man haft tillfälle att erfara detta, då han lika ledigt begagnat sig af engelska vid Victoria-jubileets firande i Stockholm som franska, tyska och italienska vid kongressfesterna; för att icke tala om, huru konungen ej heller försmår att begagna sig af de »döda språken», som t. ex. när han mottog sin doktorskrans första gången i Lunds domkyrka 1868 och tjugufem år senare 1893 »jubelkransen».

Värderad och älskad är vår konung af hög och låg. Exempelvis må nämnas, huru, då han en gång gästade sitt f. d. hertigdömes residensstad och den jublande folkmassan följde honom tätt i spåren, längtande att få på så nära håll som möjligt betrakta sin konung, man såg mödrar upplyfta sina små barn, för att låta dem komma åt att se och minnas konungen. Det såg nästan ut, som ville de röra vid hans kläder.

Om somrarna vid utfärder till fattiga fisklägen vid västkusten, där h. m.:t gör sig noga underrättad om de fattiges förhållanden och behof och lämnar i alla afseenden rika minnen efter sig, hör man ofta de fattiga och sjuka välsignande tala om kungen och prisa hans godhjärtenhet.

När konungen sedan vänder hemåt från sådana utfärder och sinnet är stämdt för milda, ljufva känslor — ty att gifva är bättre än att taga — kan man ofta få höra härliga orgeltoner ljuda i senan kväll, ackompanjerade af vågornas sakta brus. Man kunde tänka sig »att Necken på sin

guldharpa slår», om man icke kände till, huru på chefsfartyget »Drott», som gungar vid Marstrands-ön, finnes en herskare, lika mäktig som någonsin Necken att framlocka tjugusande toner.

Vid de vandringar på Marstrands-ön, som konungen ofta företager under badsejouren, händer ock stundom att man helt plötsligt kan få höra underbara toner klinga ut i rymden! — Lik en annan Orfevs får konungen människor och djur att lyssnande dröja. Här är det den mänskliga rösten, intet strängospel, som verkar med tonernas makt på lyssnaren. Då allt åter blir tyst och ingen dallring mer förnimmes i luften, är man färdig att tro sig ha drömt »en vaken dröm». — — —

* * *

Tonsättarinnans audiens.

Att öfverhufvud taget ha någonting att minnas om vår älskade konung Oscar synes för den, som skriver denna lilla uppsats och som i öfrigt ej har förmånen och äran tillhöra hans umgängeskrets, såsom något så värdefullt, att det är en glädje att i all ödmjukhet få uttala sig därom.

Min presentation för h. m., hvilken försiggick för ett par år sedan, härrörde från ett slags andligt umgänge med konungens skalden. Sedan en längre tid tillbaka hade det nämligen varit min lifliga önskan att i toner öfverflytta någon af »Oscar Fredriks» dikter, och nu hade denna önskan blifvit uppfyllt genom fullbordandet af ett arbete för blandad kör, soli och pianoackompanjement, med text af ett, i hans yngre år, tillkommet poem, kalladt: »Aurora». Denna komposition, som i all underdånighet öfverlämnades åt h. m., har vederfarits den äran att bli, under nuvarande utställning i Stockholm, exponerad såsom manuskript i konungens egen montre i afdelningen: »Teater och Musikutställning». Huru med själfva öfverlämnandet tillgick, vill jag nu försöka att i korthet återge.

Min man, som åtnjuter äran af h. m:s personliga bekantskap, hade lofvat vara mig följaktig för att presentera mig, och alltså begåfvo vi oss af till slottet en tisdags morgon för att, vid den allmänna mottagningen, inskrifva våra namn på listan för de besökande. Som flere andra uppvaktande anländt före oss, fingo vi vänta en stund till vår tur och ordning inträdde. När ögonblicket därför var inne, måste jag bekänna att, åtminstone hos mig, förnams en känsla af undran och bäfvan.

Nå väl, dörrarna öppnades och vi stego in. Salongen där vi emottogos var ej stor, åtminstone föreföll den ej mig så vi åsynen af den högburna, kungliga gestalt, inför hvilken vi nu bugande stodo. För mig blef det liksom intrycket af en skön tafla, till hvilken rummet med dess bilden omgifvande föremål utgjorde ramen. Man vet ju af erfarenhet, hvilken underbar förmåga människohjärnan har, att, på den korta tiden af några sekunder endast, upptaga en hel tankeföljd. Så skedde äfven nu. Liksom en blick kom det mig före, allt hvad jag läst och hört om konung Oscar och att det nu skulle förunnas mig att under en kort stund bli tilltalad af och få tala med honom, hvars personlighet utgör föremålet för så mycken rättvis beundran och obetvinglig kärlek. Ty en så mångsidig

begåfning, en sådan allt mänskligt intresse omfattande lefnad som konung Oscar II:s utgåöra ju inlägget af en tätskrifven sida i världshistoriens och världskulturens stora bok och bli därigenom någonting monumentalt. Huru har ej särskildt vårt, förut för det öfriga Europa tämligen okända land, under hans fredliga regering gått framåt i alla möjliga afseenden! En mängd framstående utlänningar, hitlockade af hans individuella älskvärdhet och storartade förmåga att meddela sig med dem på alla lefvande språk, ha . . .

Längre kom jag ej i min tankegång, ty nu hörde jag, som i en dröm, min man utbedja sig äran att få presentera sin hustru, hvilken i all underdånighet anhöll att till h. m. få öfverlämna en af sina kompositioner. Sedan konungen hälsat oss och tagit oss i hand, inbjödos vi att taga plats, och därefter öppnades ett samtal, som mest rörde sig omkring musik. H. m. uttalade därvid sin förkärlek för orgeln såsom ett instrument, vid hvilket han gärna satt och fantiserade, därvid hämtande vederkvickelse från sina många ansträngande och mödosamma värf. Hvad mig beträffar, som genast blef ofantligt intresserad, tillät jag mig frågan, om hans orgel hade mer än en manual, hvarvid jag erbjöds att få se den. Den står i h. m:s arbetsrum, dit han nu själf ledde vägen. »Ett sådant utomordentligt vackert rum!» bröt det ofrivilligt fram från mig, och nu blefvo min man och jag förda omkring i det präktiga, med konstnärlig smak anordnade gemaket, där konungen själf med den utsöktaste vänlighet visade oss en samling värdefulla föremål, såsom familjporträtter från olika tider, en tafla målad af prins Eugen och mycket annat, för långt att här berätta. Och — last, but not least — slog han sig ned vid orgeln och spelade för att låta höra dess ton. Att därunder få stå bredvid honom och veta, att denna artighet gällde mig, det är ett minne, som alltid lifigt skall röra mitt hjärta. —

Så igen återfördes vi till mottagningsrummet, och efter ännu några afskedsord var audiensen slut. Ika.

* * *

»Du glömmet Guds barmhärtighet.»

Det led mot slutet af lunchen. Vid kungens bord, där utom tvänne generaler värdinnan hade sin plats, tog samtalen — af hvilken anledning minnes hon ej — en all varlig riktning och rörde sig om, hvad människan har att vänta, hoppas eller frukta efter döden. Den ene af de bägge generalerna, en sträng åldring, hvars hela lif varit en enda pliktrogen arbetsdag, yttrade då: »Jag för min del anser, att man måste hafva sin räkning med lifvet uppgjord vid dess slut — har man ej det, har man heller intet att hoppas.»

»Du glömmet Guds barmhärtighet,» inföll då kung Oscar med värme. »Jag tror, att där våra svaga krafter svika och brytas, där möter oss den eviga förlåtande barmhärtigheten, som åter upprättar och på vägar vi ej känna förer oss framåt — uppåt!»

Hvad den gamle generalen svarade, har den glömt, som berättar detta, för henne funnos blott konungens ord till. De hade kommit en sträng i hennes inre att vibrera — uttryck som de voro af människohjärtats medvetna eller omedvetna förhoppningar och kraf. Gladis.

Förträffligt fabrikat i Tröjor, Kalsonger, Skjortor, Heldräkter

etc. etc. i Kamgar (Jaeger's system).

Äfven Bomull och halfylle. — Sommar- och Vinterkvalitéer

Priskurant och profver på begäran.

3 Bryggaregatan 3, 1 trappa upp, andra huset från Drottninggatan.